

Kúria
végzése

Az ügy száma: Bhar.II.75/2024/11.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Somogyi Gábor, bíró
Dr. Demeter Zsuzsanna, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: nyilvános ülés
Az ülés napja: 2024. április 11.
Az ügy tárgya: kábítószer-kereskedelem büntette és más bűncselekmény
Terhelt: ...
Első fok: Fővárosi Törvényszék, 501.B.500/2022/30., ítélet, tárgyalás,
2023. február 7.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 1.Bf.113/2023/7., ítélet, nyilvános ülés, 2023.
június 27.

Rendelkező rész

A Kúria a kábítószer-kereskedelem büntette és más bűncselekmény miatt a vádlott ellen indított büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség, valamint a vádlott védője által bejelentett másodfellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 1.Bf.113/2023/7. számú ítéletét helybenhagyja.

A vádlott által 2024. február 14. napjától a mai napig letartóztatásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztésbe beszámítani rendeli.

Indokolás

[1] I. 1. A Fővárosi Törvényszék 501.B.500/2022/30. számú, 2023. február 7-én kihirdetett ítéletében a vádlottat bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntetében [Btk. 184. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont], ezért őt 3 év 6 hónap fogház fokozatú szabadságvesztésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a

feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. A bíróság a vádlottat az ellene bünszervezetben elkövetett kábítószer-kereskedelem büntette [Btk. 176. § (1) bekezdés, (3) bekezdés, Btk. 459. § 1. pont] miatt emelt vád alól felmentette.

[2] 2. Az ügyészség a vádlottal szemben a kábítószer-kereskedelem büntette miatti felmentő rendelkezéssel szemben a bűnösség megállapítása, továbbá a téves minősítés okán súlyosítás végett, míg a vádlott és a védője enyhítés érdekében jelentettek be fellebbezést.

[3] Az ellentétes irányú fellebbezések nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2023. június 27-én kihirdetett 1.Bf.113/2023/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a vádlott bűnösségét társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetében [Btk. 176. § (1) bekezdés, (3) bekezdés] is megállapította, és vele szemben – immár halmazati büntetésként – kiszabott szabadságvesztés tartamát 6 évre súlyosította azzal, hogy a szabadságvesztés végrehajtási fokozata börtön. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[4] II. 1. A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság ítélete ellen az ügyészség a vádlott terhére, mint bünszervezetben elkövetővel szembeni büntetés kiszabása, valamint a szabadságvesztés és a közügyektől eltiltás tartamának felemelése végett, míg a vádlott védője a társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetében való bűnösség megállapítása miatt, a vádlott felmentése, illetve vele szemben enyhébb büntetés kiszabása érdekében jelentett be fellebbezést.

[5] 2. A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség fellebbezésének indokai szerint tévedett a másodfokú bíróság, amikor – e vonatkozásban egyetértve az elsőfokú bírósággal – azt állapította meg, hogy a bűncselekmények vádlott és két társa általi társas elkövetése csak a bünszövetség fogalmát meríti ki, a bünszervezet megállapításához nem elégséges.

[6] Az ügyészség álláspontja szerint a vádlott és társai a cselekményeiket bünszervezet keretében követték el, és a vádlott által vezetett szervezet a bünszervezet elbíráláskor hatályos fogalmának és az elkövetéskor hatályos fogalomnak egyaránt megfelel. Emellett a halmazati büntetésnek a bünszervezeti elkövetés esetében való kiszabására vonatkozó szabályok az elkövetéskori szabályozáshoz képest a vádlott terhére az elbírálás idejére nem változtak, így a bünszervezetben elkövetés megállapítása esetére is a Btk. 2. § (2) bekezdésében írtak szerint az elkövetéskor hatályban volt büntető törvény alkalmazásának lenne alapja.

[7] Kifejtette, hogy a bünszervezet fogalmi elemei közül a legalább három személyes tagság, valamint a hosszabb időre szervezettség fennállta az irányadó történeti tényállásból egyértelműen következik. Önmagában szerinte az, hogy az egyik terhelt a cselekmények elkövetésébe csak később kapcsolódott be, ugyanakkor a szervezet működésében több stróman, valamint csak eseti jelleggel bekapcsolódó közvetítő, illetve külföldi kereskedő is részt vett, valamint azon körülmény, hogy a vádlott és társai a szervezeten kívül, önállóan is kereskedtek kábítószerrel és új pszichoaktív anyaggal nem akadályozta a bünszervezetben elkövetés megállapításának. Hozzátette, hogy a bünszervezet működésének csak a rendőri intézkedés, az elkövetők elfogása vetett véget, így a szervezett társas elkövetés időben nem volt behatárolt.

[8] Rámutatott arra, hogy a vádlott, ahogyan a társai is, tisztában voltak cselekményük büntetendő voltával és azzal, hogy saját tevékenységük kapcsolódik a többiekéhez. A szervezett bűnözői csoportban a vádlott vezető, irányító szereppel bírt. Ő osztott szét feladatokat, intézte a pénzügyeket, hangolta össze a bűnözői csoport munkáját, a haszonszerzési célú bűnözői tevékenység eredményeként befolyt pénzek elosztásában meghatározó befolyással rendelkezett. Emellett nem utolsósorban a vádlott feladata volt a jogszabályi környezet változásainak figyelemmel kísérése is.

[9] Hivatkozott arra, hogy az ország 1-ből megrendelt anyagok ország 2, ország 3, vagy ország 4 érintésével érkeztek meg Magyarországra, a hazaszállításhoz gyakran futárt vettek igénybe. Strómanok nevére nyitottak bankszámlákat Magyarországon és külföldön. Szerinte nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy ezekről a bankszámlákról fizették a külföldről megrendelt árut és ezekre a bankszámlákra érkezett a kábítószer, illetve az új pszichoaktív anyag vételára. Utalt arra is, hogy bár a számlákhoz kapcsolódó iratok és bankkártyák fölött ők rendelkeztek, az utalásokat és a pénzfelvételeket nem maguk végezték. Kiemelte azt is, hogy a kábítószert és az új pszichoaktív anyagot szintén strómanok nevére adták fel a megrendelőknek, így is megnehezítve a valódi elkövetők azonosítását a hatóságok által.

[10] Rámutatott, hogy a vádlott irányításával működő bűnözői csoport a bűnszervezet jelenleg hatályos, a 2019. évi LXVI. törvénnyel módosított fogalmának is maradéktalanul megfelel. A módosítást követően hatályos Btk. nem tartalmaz törvényi értelmezést a „hierarchikusan szervezett” és a „konspiratíván működő” fogalmi elemekhez. A törvényi indokolás az egyes fogalmi elemek megállapításához ad értelmezési segítséget. A bíróság feladata megvizsgálni minden ügyben, hogy megállapítható-e adott tényállás alapján a bűnszervezetben elkövetés.

[11] Álláspontja szerint a vádlott irányító szerepe jelen ügyben a csoport hierarchikus felépítettségének megállapítására önmagában alapot ad. Emellett megállapítható, hogy a csoportban a két társa részben az ő utasításai alapján járt el, illetve a beszerezett futárokat, valamint a csomagokat postázó és a pénzáttalásokat és felvételeket végző személyeket a vádlott és a társai is, több esetben közvetítőn keresztül utasításokkal látták el.

[12] Kifejtette, hogy a konspiratív működés a feladatmegosztás, álnév használata, a strómanok igénybevétele, a bűncselekményből származó anyagi javak tervezett elosztása révén jelen ügyben ugyancsak megvalósultak.

[13] Kitért arra is, hogy a vádlott terhére rótt új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntetett az első- és a másodfokú bíróság is a Btk. 184. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülőként, azaz bűnszövetségben elkövettként minősítette, az általa kifejtettek szerint azonban a vádlott ezen cselekménye is bűnszervezetben elkövetett.

[14] Utalt arra, hogy a Be. 618. § (3) bekezdés a) és b) pontjaiból következően a harmadfokú bíróság a fellebbezéssel nem érintett cselekmények vizsgálatában is vizsgálja a másodfokú bíróság ítéletének a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására vonatkozó rendelkezését is. Mivel a büntetéskiszabás során egységesen értékelendő bűnszervezetben elkövetés megállapítása kizárja azt, hogy az új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntette bűnszövetségben elkövettként is minősüljön, ezért e cselekmény minősítésének megváltoztatása, annak a Btk. 184. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntettekénti minősítése indokolt szerinte a harmadfokú eljárásban.

[15] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet változtassa meg és a vádlott által elkövetett új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntetnének minősítését módosítsa akként, hogy a bűnszövetségben elkövetés, mint minősítő körülmény megállapítását mellőzze és a terhére rótt bűncselekményeket bűnszervezetben elkövettként értékelje. Erre figyelemmel a vádlottal mint bűnszervezetben elkövetővel szemben halmazati büntetésül kiszabott szabadságvesztés büntetés és a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamát is emelje fel, a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fegyházban határozza meg és állapítsa meg, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Egyebekben a másodfokú ítéletet hagyja helyben.

[16] 3. A védő a bejelentett másodfellebbezését írásban nem indokolta.

[17] 4. A Legfőbb Ügyészség a BF.1229/2023/4. számú átiratában a védelmi fellebbezést nem tartotta alaposnak, az ügyészi fellebbezést fenntartotta.

[18] Indokai szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen a Be. 615. § (2) bekezdés a) pont első fordulata alapján megnyílt a harmadfokú eljárás törvényi lehetősége. Az ügyészség fellebbezése a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja, a vádlott védőjének fellebbezése elsődlegesen a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja, másodlagosan a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontja alapján előterjesztett. Az ügyészség által bejelentett fellebbezés a Be. 616. § b) pontja, a vádlott védője által bejelentett fellebbezés a Be. 616. § c) pontja alapján joghatályos. Mindezek alapján a harmadfokú bírósági eljárás lefolytatására törvényi előfeltételei fennállnak.

[19] Kifejtette, hogy az eltérő döntés alapját képező, a kábítószer-kereskedelem büntettére vonatkozó tényállás a másodfokú bíróság általi helyesbitéssel megalapozott, és a másodfokú bíróság az indokolási kötelezettségének is teljes mértékben eleget tett.

[20] Álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla törvényesen állapította meg a vádlott felelősségét a kábítószer-kereskedelem büntettében és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a terhére az új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntettével halmazatban a Btk. 176. § (3) bekezdése szerinti kábítószer-kereskedelem büntette is megállapítható. Ezzel szemben – tette hozzá – az ítéltáblának a bünszervezetben elkövetés kapcsán kifejtett érvelése téves, míg a fellebbezése indokolásában a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség helyes indokokat fejtett ki a bünszervezetben elkövetés alátámasztásával kapcsolatban.

[21] Jelezte, hogy a vádlott által is szervezett tevékenység nem kizárólag az elkövetéskori, hanem az elbíráláskori büntető jogszabály értelmében is bünszervezetnek minősül, azonban az elbíráláskori szabályok a vádlottra nézve nem kedvezőbbek. A bünszervezetben elkövetés megállapítása a Btk. 91. § (1) bekezdése értelmében a büntetési tételkeret emelkedésében is megnyilvánul, így a vádlott cselekményei esetében a büntetési tételkeret felső határa kétszeresére, jelen bűncselekményekkel kapcsolatban 25 évre emelkedik, míg a büntetési tételkeret középmértéke 15 év. Ettől – álláspontja szerint – a középmértéktől a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés lényegesen elmarad, az alig haladja meg a büntetési tételkeret alsó határát, amit a vádlott javára értékelhető enyhítő körülmények szerint nem indokolnak. Utalt arra is, hogy az eljárás során nem merült fel olyan adat, amely a vádlottal szemben az enyhébb végrehajtási fokozat alkalmazását lehetővé tenné, ezt a vádlott egészségi állapota nem indokolhatja. A bűnösségi körülmények pedig a súlyos bűncselekményeket hosszú időn át elkövető vádlottal szemben az enyhébb végrehajtási fokozat meghatározására nem adnak alapot. További súlyosító körülményként indítványozta figyelembe venni a társas elkövetést és az elkövetői csoporton belül betöltött vezető szerepet.

[22] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a másodfokú ítéletet változtassa meg, amelynek keretében az új pszichoaktív anyaggal visszaélést a Btk. 184. § (1) bekezdése szerint minősítse, egyben mondja ki, hogy a vádlott a bűncselekményeket bünszervezetben követte el. Erre tekintettel a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés tartamát a büntetési tételkeret 15 éves középmértékét jobban közelítő tartamúra emelje fel, a Btk. 37. § (3) bekezdés a) pont ad) és b) pont bb) alpontja értelmében a szabadságvesztés büntetés végrehajtási fokozatát fegyházban határozza meg és a közügyektől eltiltás tartamát a szabadságvesztés tartamához igazítsa. A Btk. 38. § (4) bekezdés c) pontja alapján állapítsa meg, hogy a vádlott feltételes szabadságra nem bocsátható, egyebekben a Fővárosi Ítéltábla ítéletét hagyja helyben.

[23] **III.** 1. A Kúria a másodfellebbezéseket a Be. 599. § (1) bekezdése alapján a Be. 617. §-ára tekintettel nyilvános ülésen bírálta el.

[24] A nyilvános ülésen a Legfőbb Ügyészség képviselője az írásbeli nyilatkozatukban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta.

[25] A vádlott védője a nyilvános ülésen fellebbezése indokolásában – a pertörténet ismertetésén túl – arra hivatkozott, hogy a Fővárosi Törvényszék ítéletének indokolása helytálló, ugyanakkor a másodfokú bíróság a vádlott védekezését nem értékelte.

[26] Elsődlegesen a Be. 625. § (4) bekezdése alapján mind a másodfokú, mind az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására tett indítványt, mert az ítéletek megalapozatlansága nem küszöbölhető ki. A védő másodlagosan a másodfokú ítélet megváltoztatását és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta, hivatkozva arra, hogy a másodfokú bíróság jogszabályt helytelenül alkalmazott.

[27] A védő álláspontja szerint a vádlott kábítószer-kereskedelem büntette vádja alóli felmentésének és ezzel párhuzamosan enyhébb büntetés kiszabásának lenne helye. E körben a büntetés kiszabása során indítványozta, hogy a Kúria értékelje súlyuknak megfelelően az enyhítő körülményeket és szabjon ki méltányos büntetést.

[28] A vádlott az utolsó szó jogán tett nyilatkozatában elmondta, hogy a bűncselekmény elkövetését megbánta. A letartóztatást megelőzően már 4 hónapja „tisztá volt”, és önként járt csoportos rehabilitációra. Próbál a gyógyszerekről is leszokni. Tiszta jövőképe van, szeretné befejezni a tanulmányait, leérettségizni és főiskolán továbbtanulni, olyan szakon, ahol a hasonló embereken tud segíteni. Szorosabb kapcsolatot kíván kiépíteni a gyermekével, nevelt gyermekével, segíteni az élettársát és az édesanyját is.

[29] 2. Az ellenérdekű fellebbezések az alábbiak szerint alaptalanok.

[30] A Kúria mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy a bejelentett fellebbezések alapján helye van-e harmadfokú eljárásnak.

[31] Ennek a törvényi előfeltétele – az elsőfokú és a másodfokú ítélet közötti eltérés a bűnösség kérdésében – a vádlott tekintetében az alábbiak szerint teljesült.

[32] Az elsőfokú bíróság a tényállásában rögzített ADB-FUBINACA, alfa-PVP és 3-MeO-PCP nevű szereket illetően nem állapította meg bűncselekmény elkövetését. Az ítélet erre vonatkozó indokolása kifejtette, hogy „A bíróság álláspontja szerint ezen három anyag vonatkozásában nem állapítható meg – az elkövetés idején – hogy Magyarországon olyan anyagszernek minősül, ami kábítószer, amelynek birtoklása, forgalomba hozatala, kereskedelme, stb. megvalósítja a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények bármelyikét.” {elsőfokú ítélet [85] bekezdés}. Az új pszichoaktív anyaggal visszaélésre vonatkoztatva pedig rögzítette: „Mindezek alapján a bíróság megállapítja, hogy a vádlottak által megszerzett, tartott, értékesített mennyiségű pszichoaktív anyag mennyisége különösen jelentős az új Btk. szerint. Ezen mennyiségi meghatározásban természetesen nincsen benne az ADB-FUBINACA, illetőleg a 3-MeO-PCP és a 6,094 gr alfa-PVP. Ezen utóbbi kettőnek a köznapi neve angyalpor, illetőleg zombi. A köznapi kábítószer és egyéb anyagok használói között nem esnek ezen két utóbbi szer a herbál, vagy a kristály kategóriájába.” {elsőfokú ítélet [120] bekezdés}.

[33] Ettől tér el a másodfokú bíróság által megállapított tényállás, amely szerint „Az ADB-FUBINACA 2016. július 1. napjától kábítószernek minősül, míg azt megelőzően 2015. július 11. napjától új pszichoaktív anyagnak minősült. A 3MeO-PCP 2015. január 1. napjától kábítószernek minősül, míg az megelőzően 2013. július 6. napjától új pszichoaktív anyagnak minősült. Az alfa-PVP 2015. január 1. napjától kábítószernek minősül, míg azt megelőzően 2012. április 3. napjától új pszichoaktív anyagnak minősült.” {másodfokú ítélet [94] bekezdés}.

[34] Mindezekre figyelemmel tehát a másodfokú ítélet a vádlott bűnösségét az elsőfokú bíróság felmentő rendelkezésének alapjául szolgáló, a három anyag minőségét illetően ellentétesen eltérő tartalmú tényállásra alapította. Ekként minősítette e tekintetben a vádlott magatartását kábítószer-kereskedelem büntettének, ami a Be. 615. § (2) bekezdés a) pont első fordulata alapján a másodfokú ítélet elleni fellebbezés jogát a vádlott és a védő számára megnyitotta.

[35] A Be. 615. § (3) bekezdés a) pontja szerint a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést, míg a b) pont ehhez kapcsolódva biztosítja kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, az 583. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezés vagy indokolás kifogását is.

[36] A bűnösség kimondását támadó és az enyhítésre irányuló védelmi fellebbezés, a Be. 615. § (3) bekezdés a) pontjában törvényi rendelkezéseknek feleltethetők meg a Be. 615. § (5) bekezdésében meghatározott korlátozással, miszerint a másodfokú bíróság ítéletének a (3) bekezdésben meghatározottakon kívüli rendelkezése, illetve része ellen nincs helye fellebbezésnek. Ehhez képest a bünszervezetben elkövetés megállapítása, valamint a büntetés súlyosítása érdekében az ügyészség által bejelentett fellebbezés a Be. 615. § (3) bekezdés b) pontjában foglaltak szerinti.

[37] A harmadfokú eljárás sajátosságához tartozik, hogy a fellebbezési jog és a felülbírálati jogkör terjedelme nem feltétlenül azonos. Így a fellebbviteli eljárás e két meghatározó eleme a harmadfokú eljárásban bizonyosan eltérő terjedelmű akkor, ha több bűncselekmény esetén a másodfokú ítélet nem valamennyi, az eljárás tárgyát képező bűncselekmény tekintetében tartalmaz ellentétes döntést.

[38] Jelen esetben is ez a helyzet az első- és másodfokú bíróság által egyezően megítélt, a Btk. 184. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontja szerint minősülő új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntetteként értékelt cselekményt illetően az alábbiak miatt.

[39] A fellebbezési jog – a Be. 615. § (3) bekezdésében írtak szerint – az ellentétes döntéshez és az azzal összefüggő felülbírálatból eredő rendelkezésekhez és indokoláshoz kötődik. Azonban a másodfellebbezés elbírálása során a nem ellentétes – azaz mindkét eljárési fokon egyezően megítélt – döntéshez kapcsolódó eljárási szabályok megtartásának, valamint a bűnösség megállapítására és a bűncselekmény minősítésére vonatkozó rendelkezések felülbírálatát is el kell végezni a Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja alapján. Másként megfogalmazva ez azt jelenti, hogy a harmadfokú bíróság ilyen esetben a fellebbezéssel nem érintett cselekmény tekintetében is felülbírálatot végez, amely kizárólag az e cselekményre vonatkozó tényállás megalapozottságára nem terjed ki. Ekként a fellebbezéssel nem érintett cselekményhez kapcsolódó tényállás a Be. 618. § (3) bekezdése alapján tehát nem esik a felülbírálat körébe. Ez az, ami a másodfokú ítélettel – a két egyező döntésre tekintettel – rögzül és a továbbiakban fellebbezéssel nem támadható, valamint a harmadfokú bíróság által sem felülbírálható.

[40] A Kúria ezért a Be. 618. § (1), (2) és (3) bekezdése szerinti terjedelemben felülbírált a megtámadott másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első- és másodfokú eljárást, ami – a már kifejtettek alapján – tartalmilag teljes körű felülbírálatot jelentett a vádlott tekintetében a mindkét fokon egyezően megítélt cselekményekre vonatkozó tényállás megalapozottsága, kivételével.

[41] A felülbírálat tárgya értelemszerűen először az eljárási szabályok – azon belül az úgynevezett abszolút, majd az úgynevezett relatív hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabályok – megtartása.

[42] Ha a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésére nincs ok, úgy ezt követi – a harmadfokú eljárásban a felülbírálat speciális terjedelmére tekintettel – kizárólag az

ellentétesen megítélt cselekmény tényállása megalapozottságának vizsgálata, majd valamennyi cselekmény tekintetében – a mindkét fokon egyezően megítélt cselekmény tekintetében szigorúan a másodfokú bíróság által elfogadott tényállás alapján – a bűnösség megállapítása és a minősítés, végül a büntetés és az egyéb járulékos kérdések felülvizsgálata.

[43] Ennek előrebocsátásával és sorrendjében a Kúria a felülbírálat során elsőként az első- és másodfokú bírósági eljárást a Be. 607. § (1) bekezdésében, illetve a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott azon eljárási szabálysértések szempontjából vizsgálta, amelyek feltétlenül az első- illetve a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését eredményeznék, az ügy érdemi elbírálását kizárnák.

[44] A Kúria e vizsgálat során nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amely alapján a fellebbezéssel támadott másodfokú határozat vagy azzal egyidejűleg az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezésére kellett volna jutnia.

[45] A harmadfokú felülbírálat ezt követő szempontja a vádlott tekintetében – a teljes körű fellebbezésre tekintettel – az ellentétesen megítélt cselekmény tényállása megalapozottságának, majd jogi helytállóságának a vizsgálata volt a Be. 618. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján.

[46] Jelen esetben ez a vádlottnak az elsőfokú bírósági eljárásban felmentéssel, míg a másodfokú bíróság által társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelemként értékelt cselekményét érintette.

[47] A Be. 619. § (1) bekezdése, illetve (3) bekezdése szerint a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra,

- ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott,
- vagy az iratok alapján azzá tehető, és ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.

[48] A harmadfokú bíróság értelemszerűen azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – az általa tett kiegészítésekkel és helyesbítésekkel – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e. Ezalatt értendő az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is – megalapozottnak tartott tényállás, valamint a másodfokú bíróság általi módosítás (javítás) helyénvalósága is. Főszabályként – a Be. 591. § (1) bekezdése alapján – ugyanis a másodfokú bíróság határozatát az elsőfokú ítélettel megállapított tényállásra alapítja.

[49] A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3) bekezdése és a (4) bekezdésében foglalt szabályozás adja. Az abban foglaltak szerint

- a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott bizonyító ereje,
- a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli, és
- a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg.

[50] Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett a mikénti mérlegelése.

[51] Kivételesen azonban a Be. felment e kötöttség alól és megengedi, hogy a másodfokú bíróság a tényállást kiegészítse vagy helyesbítse, avagy eltérő tényállást állapítson meg, és ez alapján határozzon. Ennek kereteit, korlátait a Be. 593-594. §-ai határozzák meg.

[52] A másodfokú bíróság általi tényjavítás elsődleges és általános feltétele, illetve indoka azonban, hogy az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan. Ebben a kérdésben a másodfokú bíróságnak egyértelműen rögzítenie kell az álláspontját. Megalapozatlanság hiányában az elsőfokú ítéleti tényállás bármilyen helyesbítése,

kiegészítése, avagy eltérő tényállás megállapítása a másodfokú bíróság által, eljárási szabályba ütközik.

[53] A harmadfokú bíróságnak ezért – mielőtt a másodfokú bíróság általi tényállás-módosítások megalapozottságát vizsgálja – először a tényállás-megállapítás eljárásjogi alapjának a mikéntjét, megvalósulását kell felülbírálnia. Ez a harmadfokú bíróság részéről sem tényjavítás, hanem a másodfokú ítélet eljárásjogi felülbírálatának része.

[54] Jelen esetben a Kúria azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság helyesen minősítette a Be. 593. § (1) bekezdése alkalmazásával az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást az érintett [6], [8], [12], [13], [14] és [15] bekezdéseket illetően részben megalapozatlannak, mert azt az elsőfokú bíróság részben hiányosan, részben a bizonyítást érintő ügyiratok tartalmával ellentétesen, illetve téves ténybeli következtetéssel állapította meg.

[55] A tényállás másodfokú eljárásban eszközölhető módosításának feltétele a Be. 591. § (1) bekezdése szerinti megalapozatlanság, korlátja pedig a Be. 593. § (2) bekezdésében írt felülmérlegelés tilalma. Utóbbi azt jelenti, hogy a másodfokú bíróság az egyes bizonyítékok hitelt érdemlőségével kapcsolatban – bizonyítás felvétele nélkül – nem foglalhat eltérően állást, mint az elsőfokú bíróság; az elsőfokú bíróság által elfogadott bizonyítékot nem vethet el, illetve az elsőfokú bíróság által elvetett bizonyítékot nem fogadhat el, kivéve, ha annak alapján a vádlottat felmenti vagy az eljárást megszünteti. Az elfogadott bizonyítékok részben vagy egészben hiányzó értékelése azonban pótolható, és az nem jelenti a felülmérlegelés tilalmának sérelmét.

[56] A másodfokú bíróság a tényállást az érintett bekezdésekben ugyan javította és kiegészítette, azonban ez a cselekmény érdemére – a minősítésen túl – kihatással nem volt. Ebből következően nem értékelte az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, hanem a módosítást követően a jogi értékelés körében jutott az elsőfokú bíróságétól eltérő álláspontra és ennek kellő indokát is adta.

[57] A tényállásnak az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által javított és kiegészített, a felülbírálattal érintett részeit a Kúria is megalapozottnak találta.

[58] Az első- és másodfokú bíróság eltérő rendelkezései körében a védelmi fellebbezés támasztotta a másodfokú bíróságnak a vádlott bűnösségét társtettesként elkövetett kábítószer-kereskedelem büntetében kimondó rendelkezését.

[59] A Kúria szerint azonban a másodfokú bíróság álláspontja helytálló a vádlott terhére megállapított e büncselekmény tekintetében.

[60] A másodfokú bíróság részletes indokát adta az álláspontjának – amelyet a Kúria is osztott – és helytállóan mutatott rá arra, hogy az elsőfokú bíróság a vádlói akarat egyértelmű kifejezésre juttatása ellenére – amely szerint a cselekmény büncselekmény – tévesen nem állapította meg a vádlott bűnösségét a részlegesen megalapozatlan történeti tényállás alapján.

[61] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás tartalmazta a vádlott szerekl kapcsolatos cselekvőségét, így a másodfokú bíróság által az iratok alapján elvégzett tényállaskiegészítést követően – amely a három vegyületet kábítószerként határozza meg – ennek vitatása már alappal nem lehetséges.

[62] A másodfokú bíróság az elsőfokú ténymegállapításhoz tehát helyes jogi értékelést helyezett; azaz a megállapított tényen nem változtatott, de mégis úgy értékelte, hogy büncselekmény az, amire az elsőfokú bíróság azt mondta, hogy nem bűn. Erre pedig jogszabállyal igazolt alapja volt.

[63] Ekként jelen ügyben a három vegyülettel kapcsolatban valójában nem téves történeti ténymegállapítás, hanem téves ténybeli relevanciájú jogalkalmazás történt az elsőfokú bíróság részéről a felmentő rendelkezés meghozatalakor.

[64] A vádlott bűnösségének a másodfokú bíróság általi megállapítása tehát törvényes.

[65] A Kúria a harmadfokú eljárást megnyitó eltérő rendelkezés felülbírálatát követően – a Be. 619. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú bíróság által ítékezésének alapjául elfogadott tényállás alapulvételével, a Be. 618. § (3) bekezdés a) pontja szerint – elvégezte a vádlott tekintetében mindkét fokon egyezően megítélt cselekményt érintően a bűnösség megállapításának és a jogi minősítésnek a felülbírálatát.

[66] Előbbi – büntethetőséget kizáró vagy megszüntető ok hiányában – minden vonatkozásban helyesnek és törvényesnek találta, azt a fellebbezésekben sem érte támadás.

[67] A cselekmények minősítése kapcsán a harmadfokú bíróságnak vizsgálnia kellett az ügyési fellebbezésekben vitatott többes bünelkövetői alakzat – a bűnszervezet – kérdését is.

[68] Ennek elvi alapja, hogy a törvény azért terjesztette ki a harmadfokú bíróság felülbírálati jogkörét a fellebbezéssel nem érintett cselekmény minősítésére is, mert egységes halmazati büntetés csak helyes minősítés alapján szabható ki törvényesen. Ehhez képest, bár a bűnszervezet nem a cselekmény Btk. Különös Része szerinti minősítésének a része, hanem olyan, bármilyen öt évet elérő vagy meghaladó büntetési tételű szándékos bűncselekmény elkövetéséhez kapcsolható többes elkövetői forma, amelynek megvalósulása a Büntető Törvénykönyv Általános Részében foglalt jogkövetkezményeket – egyebek mellett az e szervezeti forma keretében elkövetett bűncselekmény büntetési tételkeretének az emelkedését – vonja maga után. Azonban a bűnszervezetre vonatkozó döntés felülbírálat sem szűkíthető le kizárólag az esetleges ellentétes döntésre, mert az kiterjedhet a mindkét fokon egyezően megítélt cselekményre is, és a halmazati büntetés keretei nem határozhatók meg a bűnszervezetre vonatkozó döntés teljes terjedelmében való felülbírálat nélkül.

[69] Ezt a Kúria a következők szerint végezte el.

[70] Az ügyesség a bűnszervezet megvalósulását elsődlegesen a Btk. elbíráláskor hatályos 459. § (1) bekezdés 1. pontjában írt szabályozás alapján kérte megállapítani. Ennek kapcsán előre kell bocsátani, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében nem ezt, hanem az elkövetéskor hatályos büntetőtörvényt alkalmazta. Ezért annak megvizsgálásának, hogy a vádlott érintett cselekményei az elbíráláskor hatályos törvény alapján is bűnszervezetben elkövetettnek minősülnek-e, kizárólag abból a szempontból jelentős, hogy az eljárás első- majd a másodfokú bíróság törvényválasztása – azaz a Btk. 2. §-ára vonatkozó döntései – helyesek voltak-e.

[71] Ha ugyanis az elkövetéskori törvény alapján a bűnszervezet megállapítása törvényes lett volna, az elbíráláskor hatályos jogszabály alapján azonban már nem, akkor újfent meg kellett volna vizsgálni, hogy ennek figyelembevételével melyik törvény alkalmazása eredményezett volna a vádlottra kedvezőbb elbírálást, és ha az elbíráláskori, akkor ez vezethetett volna a bűnszervezet megállapításának mellőzésére. Ha azonban a bűnszervezet megállapítása az elbíráláskor hatályos törvény szerint is törvényes lenne, úgy ez a kérdés a törvényválasztás szempontjából közömbös, és a továbbiakban egységesen – így a bűnszervezetre nézve is – az elkövetéskori törvény alkalmazandó.

[72] Minderre figyelemmel a Kúria a következőket tarja szükségesnek kifejezni.

[73] A bűnszervezet jogi szabályozását a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló 1997. évi LXXIII. törvény 1997. szeptember 15. napjával iktatta be a büntető törvénybe. Fogalma 1999. március 1. napjával, majd 2002. április 1. napjával módosult, ez utóbbi alapján a bűnszervezet három vagy több személyből álló, hosszabb időre

szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése. Ugyanez a szövegezés került át a 2013. július 1. napján hatályba lépett Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjába is.

[74] A bűnszervezet fogalom ismételten 2019. július 10-i hatálybalépéssel, a Magyarország 2020. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2019. évi LXVI. törvény 107. §-ával módosult és újabb két tényállási elem beépítésével a megállapítására vezető feltételrendszer szigorodott. Mindez azt jelenti, hogy ha ezen követelményeknek a vádlotti bűnelkövetői alakzat nem felel meg, úgy megnyílik annak vizsgálati kötelezettsége, hogy a vádlott számára melyik a kedvezőbb büntető anyagi jogi jogszabály; az elkövetéskori, amely alapján a Btk. Különös Része szerinti büntetési tételt érintően enyhébben, de a bűnszervezet folytán összességében súlyosabban büntetendők a cselekmények, vagy az elbíráláskor hatályos, amikor a Btk. Különös Része szerint súlyosabban fenyegetett, de a bűnszervezettel nem terhelt a büntetés kiszabás.

[75] A Kúria tehát kizárólag ebből a szempontból vizsgálta a törvényhozó által 2019. július 10-i hatállyal a bűnszervezet fogalmában beiktatott két többlet-elemet, nevezetesen a hierarchikusan szervezettség és a konspiratív működés követelményét.

[76] A hierarchikus szervezettség, a Kúria több eseti döntésében kimondottak szerint nem más lehet, mint feladat-meghatározás [Kúria Bfv.I.752/2020. (BH 2021.217.)]. Az ennek alapjául szolgáló tényeket azonban tartalmaznia kell a tényállásnak. Ekként a cselekményekben résztvevőkre lebontva az egyes tényállási elemekhez kapcsolódóan rögzíteni kell azokat a konkrét, a külvilágban megnyilvánuló tényeket – a feladatellátáshoz köthető megnyilvánulásokat, magatartásokat, helyszíneket, eseményeket – amelyekből a hierarchikus szervezettségre való következtetés egyértelműen levonható. Mindehhez kapcsolódóan a hierarchia fogalmának megfelelő szervezeti rendszert is fel kell vázolni a tényállásban.

[77] Ez azonban a jelen ügyben nem történt meg.

[78] A bűnszervezet megállapításának másik, hatályos szabályozás szerinti követelménye a konspiratív működés. A hierarchikus szervezettséghez hasonlóan az ennek megállapíthatóságához szükséges tényeket is részletesen le kell írnia a tényállásnak. Az egyes cselekményekre nézve be kell mutatni mindazokat a konkrét, a külvilágban megnyilvánuló tényeket – a konspirációt mutató megnyilvánulásokat, a konspiratív magatartásokat, és a konspirációs eseményeket – amelyek megfeleltethetik mindezeket a törvényi követelménynek.

[79] Kétségtelen, hogy a jelen esetben a konspiratív működés egyes jelei észlelhető voltak, amit pénzek – leplezési céllal – kialakított gyakorlata jól mutatott. Azonban a konspiratív jelleget magában hordozó társas bűnelkövetés és a konspiratív működés nem azonosíthatók egymással.

[80] A Kúria álláspontja szerint ekként a bűnszervezet hatályos Btk. szerinti megállapítására vezető többlet tényállási elemei közül a hierarchikus szervezettség egyáltalán nem volt megállapítható a tényállásból, míg a konspiratív működésnek csak egyes elemei voltak észlelhetőek, ezért az elbíráláskori törvény alkalmazása nem vezet a bűnszervezet megállapításához, így szükséges a Btk. 2. §-a szerinti törvényválasztás újramérlegelése.

[81] A Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjának elkövetéskor hatályos szövege szerinti feltételek meglétét vizsgálva, azaz három vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport valósult-e meg, amelynek célja legalább ötévi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmények elkövetése volt.

[82] E körben vizsgálva a bünszervezet Btk. 459. § (1) bekezdés 1. pontjában írt feltételeit – hasonlóan a másodfokú bírósághoz és mindenben osztva az általa kifejtetteket – a Kúria sem látta maradéktalanul megvalósulni az irányadó tényállás alapján a törvényi követelményeket.

[83] Mindezekre figyelemmel az eljáró bíróságok az irányadó büntetési tételkeretet helyesen állapították meg.

[84] A Be. 617. §-ára figyelemmel a harmadfokú eljárásban is – az eljárás ezen szakaszának sajátosságára tekintettel fokozott mértékben – irányadó, hogy a Be. 605. § (2) bekezdése szerint a tényállás kiegészítésének, illetve helyesbítésének hiányában a törvényi büntetési tételkeretek között kiszabott büntetés kisebb megváltoztatásának nincs helye.

[85] E rendelkezésre a Kúria hangsúlyosan figyelemmel volt.

[86] A másodfokú bíróság a vádlott terhére felmerülő súlyosító, illetve a javára megállapítható enyhítő körülmények érdemét tekintve teljeskörűen értékelte. Így az inkább enyhének mint súlyosnak tekinthető szabadságvesztés és közügyektől eltiltás – mivel semmilyen új körülmény nem merült fel – lényeges súlyosítására nem nyílt törvényi lehetőség, míg lényeges enyhítése a további időmúlás mellett sem kerülhetett szóba.

[87] IV. Ekként a Kúria a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 623. §-a alapján helybenhagyta, egyben a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdése alapján a kiszabott szabadságvesztésbe beszámította a vádlott által a Kúria által elrendelt letartóztatása fogvatartásból a mai napig letartóztatásban töltött időt.

[88] A Kúria elnöke a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában jelen ügytípusra öttagú tanács eljárását rendelte el.

Budapest, 2024. április 11.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró

A Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.113/2023/7. számú ítélete a Kúria Bhar.II.75/2024/11. számú végzése folytán a mai napon jogerőre emelkedett.

Budapest, 2024. április 11.

Dr. Harangozó Attila s.k.
a tanács elnöke